

Nr 57.

Av herr **Sandberg m. fl.**, om bidrag av statsmedel till nyodling m. m. å ofullständiga jordbruk.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, föreslås under avdelning H, punkt 13, grundförbättringar, att till bidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk för budgetåret 1937/1938 anvisas ett förslagsanslag av 1,950,000 kronor.

Riksdagen beslöt i föl att till ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisa 1,500,000 kronor, varför det nu föreslagna beloppet innebär en höjning med 450,000 kronor. Det nyssnämnda beloppet, 1,500,000 kronor, som avser kalenderåret 1937, har fördelats med 800,000 kronor till nyodling, 500,000 kronor till betesförbättring, 100,000 kronor till stenröjning och 100,000 kronor till jordkörning. Departementschefen förordar nu att bidragstildelningen ökas förslagsvis till stenröjning med 300,000 kronor, till betesförbättring med 100,000 kronor och till nyodling med 50,000 kronor, tillhoppa 450,000 kronor. Höjningen av bidraget till nyodling är som synes förhållandevis liten.

Med allt erkännande av den förhållandevis kraftiga höjning av anslaget som nu föreslås, måste det dock sägas, att denna höjning icke på långt när motsvarar vad som behövs för att den stora balans, som förefinnes i form av hos hushållningssällskapen ineliggande ansökningar om bidrag, skall kunna till huvudsaklig del avlägsnas. Upprepade gånger har i motioner och annorledes framhållits det beklagliga förhållandet att en mängd fullt berättigade ansökningar om bidrag, för vilka vederbörliga planer upprättats, fått vänta i flera år innan de kunnat beviljas, emedan medel saknats. Statsfinansiella svårigheter hava tidigare hindrat att anslaget bringats upp till den storlek att det någorlunda svarat mot efterfrågan. Då nu emellertid dessa svårigheter icke äro för handen på samma sätt som tidigare, utan tvärt om statens inkomster stigit i sällsynt hög grad, synes tiden vara inne att äntligen genom ett krafttag befria den verksamhet det här gäller från den förlamande eftersläpning, som den bristande medelstillgången utgjort.

Otillräckligheten av anslaget ifråga, även med den storlek detsamma nu föreslås skola erhålla för nästa budgetår, belyses bland annat av den i propositionen intagna redogörelsen för sökta bidragsbelopp. Dessa belopp hava — för att blott taga de senaste åren — för åren 1935 och 1936 uppgått till respektive 3,713,978 kronor och 3,808,959 kronor. För 1937 torde ansökningarna kunna antagas uppgå till ungefär samma belopp. För de

nämnda åren har emellertid stått till förfogande endast respektive 1,300,000, 1,500,000 och 1,500,000 kronor; alltså för varje år betydligt mindre än hälften av ansökningsbeloppen.

I Västerbottens län, där som bekant nyodlingsverksamheten är synnerligen livlig, utgjorde summan av under år 1936 inkomna ansökningar om bidrag till nyodling 132,640 kronor, till betesförbättring 19,190 kronor, till stenröjning 5,250 kronor och till jordkörning 37,780 kronor eller tillhoppa 194,860 kronor. Summan av bordlagda äldre ansökningar utgjorde emellertid 274,980 kronor, varför totala beloppet varom hushållningssällskapet ansöker uppgår till 469,840 kronor. Detta utgör över 30 procent, på ett enda län, av hela det för året tillgängliga statsanslaget. Sällskapet framhåller att behovet av vidgade arealer för åker och bete är synnerligen påtagligt med hänsyn till de många brukningsdelarna inom länet, vilka oftast äro allt för små. Också äro jordbrukarna i behov av det ekonomiska stöd, som kan givas dem.

Den verksamhet som ifrågavarande bidrag avser att främja är icke minst aktuell och betydelsefull inom de norrländska länen. Norrlands fem hushållningssällskap hemställde under sistlidna höst i gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t att åtgärder måtte vidtagas för att jordbrukshjälpen för norra delarna av vårt land må kunna givas minst samma fördelar som i rikets sydliga provinser. I denna framställning intar odlingsproblemet i Norrland en betydande plats. Man konstaterar att jordbruket spelar den avgörande rollen för Norrlands försörjning, men att Norrland i flera hänseenden dock ännu är ett underskottsområde i fråga om jordbrukets produktion. Jordbrukets typ i Norrland är ur ekonomisk synpunkt ofördelaktig. Brukningsdelarna äro i regel så små att de icke alls eller endast med svårighet kunna föda en familj. Det säges i nämnda framställning vidare beträffande odlingsproblemet i Norrland bland annat följande:

»För övre Norrland, där folkökningen är starkast och där indragningarna vid industrien äro störst, är denna fråga en livsfråga. Den rationalisering av trävaruindustrien, som nu pågår, har framkallat en på vissa håll omfattande arbetslöshet, som det är av vikt att snarast avhjälpa. Orsaken till industriens och handelns påstådda vantrivsel i övre Norrland hänför sig sålunda ej blott till klimatet, utan de dyra levnadskostnaderna och höga skatterna omöjliggöra konkurrens med liknande företag i billigare orter. Detta förhållande kan ej bli annat så länge den odlade bygden utgör större eller mindre oaser i skogsbygden. Glesbyggdheten fördyrar i hög grad de sociala och kulturella åtgärderna. Höga kostnader för vägar och vägars underhåll, höga skol- och sjukvårdskostnader, höga transportkostnader m. m. äro en följd av den glesa bebyggelsen. Landets uppodling är det säkra botemedlet mot glesbebyggelsen och dess skadliga följder. En bärkraftigare jordbrukstyp kan därigenom erhållas, och placeringen av befolkningsöverskottet underlättas. Ökad jordbruksbefolkning ökar behovet av folk i handel, industri och tjänster. Någon fara för överproduktion i fråga om jordbruksprodukter i detta underskottsland kan näppeligen för överskådlig framtid föreligga. Tätare befolkning fördelar vidare skattebördan på flera axlar och ger relativt lägre skatter samt minskar transportkostnaderna, då avsättningsområdena kunna minskas. Billigare levnadskostnader skapa större

trivsel för annan företagarkerksamhet såsom industri m. m. Uppodlingen av Norrland är därför ett livsvillkor icke blott för Norrland utan för hela vårt land. Detta spörsmål är sålunda huvudproblemet för Norrlands utveckling, och lösningen av detaljfrågorna för denna utveckling måste inriktas därefter.»

Framställningen utmynnar bland annat i en hemställan om att kraftiga åtgärder vidtagas för Norrlands uppodling samt att de ofullständiga jordbruken, de oekonomiska småbruken, så långt möjligt göras självförsörjande eller fullständiga.

I trontalet förebådas förslag till en omläggning av stödåtgärderna för det norrländska jordbruket, vilket med tacksamhet noteras. Av nu ifrågavarande punkt i statsverkspropositionen framgår emellertid icke huruvida eller i vilken mån anslaget för bidrag till nyodlingsverksamheten kommer att beröras av det kommande förslaget, och då vi anse denna nyodlingsverksamhet, i den form som här är ifråga, vara en viktig del av jordbruks-hjälpen, hava vi redan nu ansett oss böra upptaga denna sak och göra våra yrkanden.

Vi ansluta oss därvid till yrkandena i den framställning som i skrivelse den 30 september 1936 gjordes av hushållningssällskapens ombud däri de hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom bidrag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor, att besluta sådan ändring av gällande bestämmelser i ämnet, att dels maximibidraget för hektar höjdes, för nyodling och stenröjning från 250 till 300 kronor samt för betesförbättring från 125 till 200 kronor, dels ock att det högsta medgivna sammanlagda bidragsbelopp, som på en gång finge tilldelas en och samma person, höjdes från 500 kronor till 750 kronor.

Det måste anses synnerligen önskvärt att hushållningssällskapen finge möjlighet att i fall där kostnaderna för odlings- eller förbättringsarbetet äro särskilt stora, och förhållandena i övrigt göra det påkallat, höja bidragsbeloppen något över nuvarande storlek.

Beträffande fördelningen av anslaget torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att med hänsyn till föreliggande behov och gjorda ansökningar fördela anslagsbeloppet på de olika ändamålen. Vi våga förutsätta att därvid särskilt de för Norrland rådande förhållandena uppmärksammas.

Med stöd av det anförda få vi alltså vördsamt yrka:

1) att riksdagen måtte medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1938 bevilja statsanslag intill 3,000,000 kronor för utlämnande av statsbidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk;

2) till Grundförbättringar: Bidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor; samt

3) att riksdagen måtte besluta de ändringar i grunderna för bidragstilldelningen som här ovan angivits.

Stockholm den 18 januari 1937.

O. E. Sandberg.

Ewald Lindmark.

Axel Bäckström.

N. E. Nilsson.

Wilh. Annér.

And. Hilding.

Oscar Osberg.

*J. H. Johansson,
Norrfors.*

Eric Hansson.

*Johan Johansson,
Tväråselet.*

Elof Lindberg.
